

LEMMEN TEILLÄ

Pieni seurue työläisnuorukaisia istui erään pääkaupunkilaiskahvilan parvekkeella iltaansa viettämässä. He olivat kaikki saman nuorisosaston "taiteilija-sieluja", näyttelijöitä ja kirjallisia harrastelijoita. Ja keskustelu liikkui nytkin kaukana arkisista asioista, kauneuden taikamailla.

Kesken viikkainta keskustelua nousi yksi seurueen jäsenistä, Esko Valkama, ylös poistukseen.

— Mihin nyt, Esko? Enhän sinulla tänään liene mitään näytelmäharjoituksia? kysyi eräs tovereista.

— Menen vähän ulos. — On asioita...

— Mitä sellaista kysyelet! Heilansa kanssahan Esko menee, kun hänellä kerran sellainen on. Aika on tullut, jolloin Esko temmataan meiltä pois. Hän on sairastunut pahanlaisesti rakkauden tautiin, ja nämä elokuun illat murtavat varmaankin hänen voimansa lopullisesti. Mutta jos niin on, niin meidän on siihen tyytyminen. Kiitos kaikesta — pelaa rooliksi hyvin — ramppikuume ei sinua vaivannut! sanoi yksi pojista, jota leikkillä toverusten kesken kutsuttiin Hamletiksi.

— Terve nyt vain, alkääkö virnistelkö! sanoi Esko nauraville tovereilleen ja poistui.

Vielä ulos tultuaan kuuli hän tovereiden naurun korvissaan, mutta Eskosta tuntui se tällä kertaa vieraalta ja tympäiseltä. Mikään hauska kuutamoretkeily ei hänellä ollut edessään, vaikka toverit niin luulivat. Mielellään olisi hän jättänyt sen tekemättä, mutta mentävä hänen oli vielä tämä ainoa kerta... Hän oli luvannut tavata Ellin tänään ja sen hän täyttää.

Vastahakoisesti käveli Esko puistoon kohtauspaikalle ja kelloon katsottuaan huomasi hän tulleensa puoleltuntia ennen määräaikaa. Hän istui penkille ja mietti, miten hänen on tänään meneteltävä pelastukseksi siitä pulmasta, johon hän on joutumaisillaan. Viime aikoina on hän kyllä epäilyksien ja ristiriitaisen taisteluiden jälkeen tullut siihen päätökseen, että hänen on katkaistava suhteensa Elliin — katkaistava armotta. Mutta miten se on tapahtuva — miten voin sen tehdä olematta tarpeettoman julma. Jos Elli olisi joku turmeltuun hepakko niin mitäpä hän olisi säälimistä, kaikki olisi hänelle niin tavalista. Mutta Ellia, joka koko lapsen sielullaan rakastaa — en voi jättää noin vain, enkä teeskennellä suuttuneenikaan hänelle. En tiedä, olisiko hänelle helpompaa tai vaikeampaa voittoa surunsa, jos jättäisin hänelle itsestäni kunnottoman kuvan. Mutta sellaista en voi jättää — sillä hän merkitsee minullekin sentään paljon. Minäkin rakastan häntä, mutta on olemassa sittenkin jotakin välillämme, joka kääntää minun väistämään häntä. Pelkään, voisinko pitää Ellistä, tuosta hyvästä lapsesta pitkäkään aikaa. Hän on hella ja hyväilevä äitityyppi naisten joukosta, ja on hetkiä, jolloin tuntuu sanomattoman suloiselle hänen seuransa, mutta sopii hän minunlaiselleni miehelle elämän ikuisiksi toveriksi? — Eil Mies, joka on pyhittänyt elämänsä taisteluun, ei saa ajatella kodin suloja, joita hänellä tuskin koskaan tulee olemaan. Yksin minun on elettävä elämäni — toveruus ainoastaan saa tulla kysymykseen naisen kanssa, jos sellainen

tielleni sattuisi, mutta ei enempää. — Miten sanon minä tämän Ellille?

Eskon herätti näitä mietteitä Ellin iloinen tervehdys: "Hyvää iltaa. Tälläkään sinä istut jo ja niin murheellisen näköisenä. Olenko minä myöhästynyt ja sinä suuttunut siitä vai —?"

— Et ole myöhästynyt, enkä ole suuttunutkaan. Olen vain muuten vakavalla tuulella.

— Onko sinulla ollut joitakin vastoinvinkäyksiä tänään, vai kuinka?

— Eipä juuri erityisemmin tänään, mutta elämä on ainaista vastoinvinkäymistä.

— Niinhän se on, mutta koetahan unhoittaa nyt pois sellaiset.

— Kävellään vähän jonnekin. On niin ihana ilta tänään sanoi Elli, ottaen Eskoa kädestä.

— Ehkä kävelemme sitten vähän — ilta on hyvin ihana, saisi minun puolestani vaikeaa sataakin ja myrskyt.

— Kuinka niin?

— Se olisi vain suhteellista...

He kävelivät melkein äänettömästi, sillä Eskoa ei haluttanut puhelemisen. Ainoastaan hajamielisenä vastaili hän lyhyesti Ellin kysymyksiin. Kun he olivat tulleet jo Eläintarhaan, sanoi Elli osottaen erästä penkkiä: Tuon penkin tuossa vaahteran alla minä muistan aina elämäni loppuun asti. Eikö istutakin sinne?

— Ja mistä syytä se on mieleesi painunut niin erikoisesti?

— Ainoastaan siitä syytä, että istuimme siinä sinä iltana viime kesänä, kun olimme ensikerran yhdessä kävelemässä. Mustatko sitä iltaa? Eipä uskoisi, että siitä on jo vuosi kulunut.

— Kyllä minä muistan, ja istukaamme sinne nytkin, koska sinä niin tahdot. Mutta mitä sinä sanot Elli, jos me nyt istuisimme viimeistä kertaa tässä — olisimme viimeistä kertaa kävelemässä yhdessä — jos meidän täytyisi erota ainajaksi?

— Mitä sinä puhut — ja mikä siihen pakottaisi? Sellaisia asioitako sinä miehit mielestäsi niin syyvästi?

— Niin sellaisiakin. Elli katsoi säikähtyneenä Eskoon, mutta ei tavannut hänen katsettaan. Esko katsoi vain jonnekin kauas.

Seurasivat hetken tuskallinen äänettömyys, jonka kuluessa Elli tunsi sydämensä puseutuvan kokoon, mutta itkuu vastaan taistellen virkkoi hän: "Ymmärrän, Esko. Älä epäröi sanoa minulle suoraan, mitä ajattelet! Minä rasitan sinua — tyhmä pikkutyttö ei miellytä sinua enää, sinä haluat päästä minusta eroon. Olet tavannut minua kauniimman ja viisaamman, jota voit rakastaa." Kumminkin sai itku vallan, ja kuumat kyynelivät vierivät hereinä helmistä Ellin silmistä.

— Mutta Elli, et saa puhua noin, etkä itkeä! Enhän minä ole sinuun väsynyt. Jos elämä ei olisi niin raakaa, kun se on, niin en koskaan olisi sanonut sinulle sellaista kuin minun nyt on täytyy sanoa, sanoi Esko kietoen kätensä Ellin vyötärölle.

— Miksi sinä kosketat minuun enää? Kun kerran elämä on raakaa, niin kyllä kaiketi sinun on oltava sitä mukaa, ja miksi leikit ja puhut lemmeä, jota ei ole enää ja tuskin on ollutkaan? Miksi teeskentelet vielä? Säälistäkö? Ei ansaitse — minä olen kyllä hyvin onneton, mutta säästä hellyytesi muualle, minua se ei lohdata! Olen kyllä aavistanut, että näin tulee käymään joskus. Mitäpä minä, köyhä työlläistytty, voin olla kenellekään mitään muuta kuin taakka ja rasitus.

— Älä ole noin katkera, Elli! Usko kun sanon sinulle, että minä rakastan sinua, mutta meidän on sitenkin erottava. Kova kohtalo lepää meidän päällämme, ja jos jatkaisimme seurusteluamme, niin me voisimme vielä tulla hyvin onnettomiksi. Kiintymyksemme lujittuisi ja meistä kaiketi tulisi yksi aviopari lisää laitakaupungin komeroihin. Siellä asuu puute ja hätä alinomaan, enkä näe itselläni olevan voimaa suojaamaan meitä sen vierailulta. Pian olisimme toisten kaltaisia, joiden henki on jo eläessään kuollut tuskallisessa kamppailussa leivänpalasesta. Ja rakkaus ei viihdy niissä oloissa. Tällaisen tulevaisuuden näen edessämme, jos kävisimme siitä tietä, ja siksi pidän parempana, että suhteemme loppuu silloin, kun siitä vielä voi jäädä meille kaunis muisto. En tahdo, että se kuolee liikaan ja saastaan. En tahdo, että sinä kulutat parhaita vuosiasi minun tähteni turhaan. Sinä olet kaunis ja hyvä tyttö ja sinä tulet varmaan jonkun toisen miehen rinnalla onnelliseksi. Jos ajattelet, että joku toinen nainen on eroomme syytä, niin se on väärin. Tulen karttamaan naiseuraani, sillä en halua saattaa kenellekään muille enkä itselleni enää kärsimyksiä rakkauden tähden. Mielelläni olisin sinulle toveri edelleenkin, mutta se ei onnistune.

— Kyllä kaiketi se niin on sitten, että on parempi kun eroamme, koska sinä niin sanot. Mutta älä kuvittele minulle mitään onnea enää tämän jälkeen. Jos minä ansaitse pilkkaa, niin tee sitä mieluummin jollakin muulla tavalla. Tovereita me emme tule olemaan. Se on mahdotonta. Minä koetan kestää elämän yksin ja jos en kestä, niin sorrun — mitäpä siitä. Sinä olet selittänyt minulle työelämäni vastuksia, ikäänkuin ne olisivat minulle tuntemattomia. Tiedänhän minä, mitä on köyhien elämä. Pienestä pitäen olen saanut siihen tottua. Ja sen elämän kirousta on kaikki tämäkin katkera kokemus minulle. En ole voinut nousta, enkä kehittyä siksi, mitä olisin tahtonut. Olen yksinkertainen ja oppimaton; henkeni ei voi seurata mukana sinua maailmoihisi ja siksi sinä työnät minut pois luotasi. Lapsellinen kun olin, kuvittelin sinun avullasi ja rinnallasi voivani kasvaa ja kehittyä paremmaksi. En tiedä, olisinko siinä onnistunut, mutta rakastaa — sitä minä olisin voinut. Turhia toiveita kaikki! Elämä on todellakin raakaa. Mitä merkitseisi yhden tyttöparan rakkaus...?

— Mutta miksi istumme tässä enää piinaamassa toisiamme? Minä ainakin lähden, sanoi Elli nousten ylös.

— Älähän kiirehdi, Elli. Puhellaan vielä hetken...

— Minä menen nyt. Mitäpä puhella joutavia ja minun on herättävä aamulla aikaisin. Osaan kyllä yksin, jos sinua haluttaa istua siinä.

— Luonnollisesti minä saatan ai-

nut kotiin kuten ennenkin. Emmehän tuki vihaissina eroa, sanoi Esko kiirehtien Ellin jälkeen, joka oli jo lähtenyt kaupunkiin päin.

Kiireisesti kävelivät he äänettömänä eteenpäin. Esko kyllä yritti jotakin puhella, mutta hän ei keksinyt mitään kunnollista sanottavaa. Ainoastaan joitakin katkonaisia ontoja sanoja, jotka hänen omassa korvissaankin kuuluivat luonnottomilta. Eikä Elli näyttänyt niitä kuulevan. Kaupunkiin saavuttuaan ensimmäisellä raitiotiepyssäkällä ojensi Elli kätensä hyvästä, jota Esko puristi sanoen: "Hyvästi! — mutta enkä saa saattaa sinua...?"

— Hyvästi nyt vain, sanoi Elli ja hypähti juuri lähtevään raitiotievaunuun.

Esko seisoi hetken paikallaan ja katseli sinne päin, mihin oli nähnyt Ellin häviävän, ennenkuin kääntyi asuntoonsa. Hän oli suorittanut tehtävän, jonka oli aikonut, mutta tyytymättömyyden vapauden riemusta tunnetta ei hän tuntenut. Mielä ahdisti ja kirveli tytön kuva, jonka hän oli työntänyt pois, päätäkseen olemaan yksin. Nyt hän oli sitä — ehkä liiksikin.

Mutta asuntoonsa päästyä voitti Ellin itku, niin haikaa ja raju kuin koko maailman tuskat olisivat pyrkinneet rynnätän ulos hänen sielustaan. Onneksi olivat toiset työt vielä ulkona, että hän voi rauhassa itkeä. — Sitä hän tunsi tarvitsevansa...

— — —

Toista vuotta kului eivätkä he tavanneet kertaakaan toisiaan. Elli näytti tahallaan karttavan niitä paikkoja, joissa tiesi tapaavansa Eskon. Mutta eräältä Ellin tuttavalta sai Esko kuulla, että hän käy vieläkin entisessä työssään ja "häneestä on tullut niin kovin vakava tyttö: ei tanssi eikä huvittele ollenkaan."

Eskon elämä kulki suunnilleen entistä rataansa vähän aikaa. Päivällä työtä ja vapaahetket taide- ja aatteellisissa harrasteluissa. Naissuhteita ei hänellä ollut, vaikkakin hän usein toveripiireissä joutui kosketuksiin naisten kanssa. Muisto Ellistä oli hänen mielellään yhtä kauniina ja puhtaana. Ja varmuus, että hän menetteli oikein edes iteäänkin kohtaan erotessaan Ellistä oli hävinnyt ja häipynyt pois. Mutta mitään rakkauden hentomielistä narrin osaa näyttämättä varoi Esko tarkoin. Poikaseuroissa keskustellessa oli hän teräväkielisimpä ilvallemaan rakkautta ja niitä tilanteita, mihin se uhrinsa johtaa. Kukaan ei aavistanut, että Esko teki sitä vaimentaakseen omia muistojaan, joiden valtaan heittäytyminen teki mielen surulliseksi.

(Jatk.)

Uudista Toverittaren tilauksesi ajoissa, ettei keskeytystä tapahdu.

SYNTYNYT TERVE TYTTÖ
Heinäkuun 30 päivänä, 1921. Tätä kuopusta kutsumme

KERTTU MEIRAM
NAIMI JA NESTOR KERTTULA,
Astoria, Oregon